

LOTU FAKATAHA—FAKALOLOTO ANGE—Tu'apulelulu 30 Ma'asi 2023

TALATEU

Ko e konga 'e taha 'o 'etau Palani Fakapule-Fakavāhenga' (Territorial Strategic Framework), "Fakataha katoa kitautolu 'i he vaka 'e taha", 'oku tukupā 'a e Kau Tau Fakamo'ui 'o Nu'usila, Fisi, Tonga mo Ha'amoā' ke langa hake mo fakaloloto ange 'etau mo'ui fakalaumālie' pea mo 'etau ngaahi founga fetu'utaki mo hotau 'Otua' 'a ia na'a' Ne fakatupu kitautolu' pea 'oku' Ne 'ofa'i kitautolu'.

'I he'etau 'lotu fakataha', 'oku tau hoholi ke tau fakaloloto fakataha ange, fakafiefia' 'a e 'Otua' 'i he'etau ngaahi mo'ui' pea mo fekumi ha tataki ki he kaha'u'.

'I he'etau ngaahi houa lotu 'i he ope' pea mo e ngaahi la'ipepa 'Fakaloloto Ange' ko eni' 'e 'i ai 'a e potu Folofola ke te fakalaulauloto ki ai, mo ha fo'i ngāue fakalaumālie ke te fai, pea pehē foki ki he ngaahi kaveinga lotu ke te fakamama'u ki ai. Fakamālō atu ho'o kau mai 'i he fononga ko eni' mo kimautolu. Mahalo pē te ke fakakaukau ki ha taha pe ko ha ni'ihī kehe te ke fie vahevahe mo kinautolu 'a e 'Lotu Fakataha'.

NGĀUE FAKALAUMĀLIE Tā Fakatātā

Fakakaukau ange' 'oku' ke sio ki tu'a mei he matapā sio'ata' ki he fu'u 'akau' 'oku' ke sai'ia taha ai'. 'I he tafa'aki 'e taha 'o e la'ipepa ko eni', taa'i 'a e me'a 'oku ke sio ki ai'.

Fakakaukau ange' kapau 'oku fakafofonga' 'i he fu'u 'akau' ho'o mo'ui'. Ko e hā 'a e 'ngaahi fua' 'o ho'o mo'ui' 'oku sio ki ai 'a e kakai takatakai 'iate koe'? Tohi' 'a e ngaahi fua ko ia' 'i he fu'u 'akau'.

Na'a ke tā ha aka ki ho'o fu'u 'akau'?

Ko e hā 'a e me'a 'oku ne tauhi koe ke ke fehokotaki kia Kalaisi, 'a ia ko e tupu'anga 'o e mo'ui kotoa pē?

Tohi' 'a e ngaahi me'a ko ia' 'i he ngaahi aka 'o ho'o fu'u 'akau'.

FAKALAULAULOTO

→ Lau 'a **Selemaia 17:7–8**

'Oku monū'ia 'a e tangata 'oku falala kia Sihova', pea ko hono 'amanaki lelei'anga' 'a Sihova. Koe'uhi 'e hangē ia ko e 'akau kuo tō 'i he ve'e vai', 'oku totolo atu hono ngaahi aka' ki he vaitafe', pea 'e 'ikai te ne 'ilo 'a e pupuha', ka 'e mata pē hono lau; pea 'e 'ikai vaivai 'i he fa'ahita'u la'aa', pea 'e 'ikai fakangata hono fua'.

→ 'Oku mālohi, loloto mo mahu'inga fēfē ho aka'?

→ 'Oku ke fehokotaki fēfē ki he vaitafe foaki mo'ui 'o e kelesi 'a e 'Otua'?

→ Ko hai ho'o ngaahi falukunga kakai-foaki mo'ui' pe ko e kakai 'oku nau fakamālohia mo fakalotolahi' koe mo tokoni' koe ke ke tupu 'ia Sisuu'? Tānaki mo kinautolu ki ho'o fakatātaā.

→ 'Oku mālohi 'a e pipiki ho ngaahi aka'? Ko e hā 'a e me'a 'oku ke fakakaukau 'oku fiema'u ke ke fai ke fakamālohia ho ngaahi aka'?

NGAAHI KAVEINGA LOTU

→ Ma'a e kakai kotoa pē 'oku nau fehokotaki ki he Kau Tau Fakamo'ui' ke nau toe fakaloloto ange 'ia Kalaisi.

→ Ke tau ma'u ha loto faka'atā ke fekumi ki ha ngaahi founga fo'ou ke tau fetu'utaki ai mo e 'Otua'.

→ Ke fālahi ange 'etau vahevahe atu 'a e fekau 'a Sisuu' ko e 'amanaki'anga ia 'o māmani', lolotonga 'a e taimi Pekia'.

→ Lotu ke malu' 'a e kakai ko ia te nau kau atu ki he ngaahi 'apitanga pe kemi Pekia', ke nau a'usia 'a e Laumālie Mā'oni'oni' 'i ha founga fakafitefita'a.

LOTU ko e fa'u 'e Carol Penner

Tokoni mai ke mau ako mei he ngaahi fu'u 'akau' ke mau hoko ko Ho kakai.

Hangē ko e fu'u 'oke mo hono aka loloto',

Fakatu'uma'u kimautolu 'i Ho'o Folofola', 'i he komiunitii', pea mo e lotu.

Hangē ko e fu'u uilou 'oku ngaope 'i he havili',

fakamālohia kimautolu ke mau matu'uaki 'a e ngaahi faingata'a' mo e 'ahi'ahi'.

Hangē ko e fu'u paini lōloa', mo'oni mo hangatonu,

ngaohi kimautolu ke mau haohaoa mo loto-taha, 'o sio fakamama'u pē kiate Koe.

Hangē ko e fu'u pōpola' (*poplar*), 'oku lea he havili', mo uloulō', 'omi mu'a ha fiefia 'i he ngaahi havili 'o e mo'ui'.

Hangē ko e fu'u sukamino fisifisimu'a', 'oku tu'u 'i he ve'e hala 'o e ngaahi kolo lalahi' mo 'uli hono 'ea', fakaivia kimautolu ke mau tupu 'i he ngaahi feitu'u 'oku tō ai kimautolu', 'o tatau ai pē pe ko e hā 'a e ngaahi tūkunga ko ia'.

Hangē ko e fu'u piisi motungofua', ngaohi kimautolu ke mau fua melie 'i he ngaahi mo'ui 'o e kakai takatakai 'iate kimautolu'.

Hangē ko e fu'u sita namu lelei', 'a ia 'oku kei lanu mata pē 'i he ngaahi faha'ita'u faingata'a', tokoni mai kiate kimautolu ke lava ke mau fakatupu 'a e meesi namu lelei' neongo kuo mau lavea.

'I he'ema'u manatu' 'a e 'akau 'o Kalevale', ako' i kiate kimautolu 'a e mahu'inga ke mau to'o hake faka'aho homau kolosi' 'i he ngāue fakasevāniti ma'a e kakai kehe'.